

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

1/2010.BKPJE.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának büntető, közigazgatási és polgári közös jogegységi tanácsa a Budapesten, 2010. év július hó 5. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

jogegységi határozatot:

A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság által jogszabály alapján kiállított, a jogosult nevét, lakcímét, nyugdíjas törzsszámát tartalmazó, egyedi sorszámozással ellátott, a jogszabályban meghatározott utazási kedvezmény igénybevételére jogosító "Nyugdíjasok utazási utalvánnya" közokirat.

I n d o k o l á s

A Szegedi Ítéltábla Büntető Kollégiumának vezetője -
figyelemmel arra, hogy az ítéltábla területéhez tartozó Békés Megyei Bíróságon eltérő gyakorlatot észlelt a "Nyugdíjasok utazási utalvánnya" okirati minősége megítélésének kérdésében - jogegységi eljárás lefolytatását kezdeményezte.

A Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának vezetője - a kezdeményezéssel egyetértve - az 1997. évi LXVI. törvény (Bszi.) 31.§-a (1) bekezdésének a) pontjában, illetve az 1998. évi XIX. törvény (Be.) 440.§-a (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott jogkörében, a Bszi. 29.§-a (1) bekezdésének a) pontja, illetve a Be. 439.§-a (1) bekezdésének a) pontja alapján jogegységi eljárás lefolytatását és jogegységi határozat meghozatalát indítványozta abban az elvi kérdésben, hogy a "Nyugdíjasok utazási utalvánnya" elnevezésű okirat meghamisítása, ilyen - hamis tartalmú - igazolvány készítése, illetőleg felhasználása a Btk. 274.§-a (1) bekezdésének a) és b) pontja szerinti közokirat-hamisítás

büntették, avagy a Btk. 276. §-ában írt magánokirat-hamisítás vétségének minősül-e. Egyidejűleg - mivel a szóban levő elvi kérdés a társ kollégiumok ügykörét is érinti - indítványt tett a héttagú jogegységi tanács megalakítására is.

I. Az eltérő ítélkezési gyakorlat szemléltetésére a Békéscsabai Városi Bíróság előtt 1.B.64/2009., valamint 11.B.288/2008. szám alatt folyamatban volt ügyre hivatkozott. Mindkét ügy terheltje hamis nyugdíjas utazási igazolvány felhasználásával vásárolta meg a 90 %-os kedvezményű menetjegyet.

a) A Békéscsabai Városi Bíróság a 2009. április 29-én kihirdetett 1.B.64/2009/5. számú ítéletével a terheltet a Btk. 274.§-a (1) bekezdésének b) pontjába ütköző közokirat-hamisítás bűntettében mondta ki bűnösnek.

A téves jogi minősítés miatt a terhelt javára bejelentett fellebbezés alapján másodfokon eljáró Békés Megyei Bíróság a 2010. január 25-én meghozott 1.Bf.243/2009/4. számú ítéletével a városi bíróság ítéletét akként változtatta meg, hogy a cselekményt magánokirat-hamisítás vétségének (Btk. 276.§) minősítette.

Határozatának indokolásában a másodfokú bíróság hivatkozott arra, hogy a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság által kiállított utazási utalvány nem a 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 72.§-ának (1) bekezdése szerint hatósági határozat, nem a Ket. 83.§-ában írt hatósági igazolvány, s nem is a Ket. 85.§-a szerinti hatósági igazolvány, mert e hatósági aktusok törvényi kellékeinek nem felel meg.

A "Nyugdíjasok utazási utalványa" a Pp. 195.§-ának (1) bekezdésében foglalt irányadó követelményeit nem teljesíti, azt a nyugdíjfolyósító szerv nem nyugdíj-megállapítási, illetve folyósítási feladat- és hatáskörében, azaz nem hatósági, közigazgatási jogkörben eljárva állítja ki, következésképpen az nem közokiratnak, hanem magánokiratnak tekintendő.

b) A Békéscsabai Városi Bíróság 2008. november 18-án kelt 11.B.288/2008/11. számú ítéletét viszont - amellyel a terhelt bűnösségét a Btk. 274.§-a (1) bekezdésének b) pontjába ütköző közokirat-hamisítás bűntettében állapította meg - a Békés Megyei Bíróság a 2.Bf.18/2009/4. számú végzésével 2009. február 9-én helybenhagyta.

Határozatának indokolásában hivatkozott arra, hogy az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóságról szóló 289/2006. (XII.23.) Korm. rendelet 1.§-ának (1)-(3) és (6) bekezdése, továbbá 2.§-a alapján nem kétséges, hogy az ONYF olyan költségvetési és közigazgatási

feladatokat ellátó szerv, amely a nyugdíjasok utazási utalványának kibocsátását az adott Nyugdíjfolyósító Igazgatósághoz telepíti, az igazgatóság - mint hatóság - pedig ezután a saját nyilvántartásában szereplő jogosultak számára a nevet és lakcímet, valamint a nyugdíjas törzsszámot feltüntetve, egyedi számozással ellátva azt kiállítja.

Minthogy ezt követően az utalvány már nem csak azt igazolja, hogy a kiállító az adott helyen, időben, meghatározott személyre vonatkozó adatot közokiratba foglalt, hanem azt is, hogy az - az ellenkező bizonyításáig - tartalmilag valós. Ekként a nyugdíjas utazási igazolvány bizonyító erejű közokirat.

A Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának vezetője jelezte, hogy az ellentétes döntések közül - álláspontja szerint - a Békéscsabai Városi Bíróság 1.B.64/2009/5. és 11.B.288/2008/11. számú, illetőleg a Békés Megyei Bíróság 2.Bf.18/2009/4. számú határozata értelmezte helyesen a jogszabályokat. Ennek megfelelően indítványozta, hogy a jogegységi tanács az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében a jogegységi eljárást folytassa le és határozatában mondja ki, hogy a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság által jogszabály alapján kiállított, a jogosult nevét, lakcímét, nyugdíjas törzsszámát tartalmazó, egyedi sorszámozással ellátott "Nyugdíjasok utazási utalványa", amely a jogszabályban meghatározott utazási kedvezmény igénybevételére jogosít, közokirat.

A legfőbb ügyész a BF.1876/2010. számú nyilatkozatában azt az álláspontot fejtette ki, hogy a "Nyugdíjasok utazási utalványa" magánokiratnak minősül.

II. A jogegységi tanács egyetértett azzal, hogy a felmerült jogkérdésben a Be. 439.§-a (1) bekezdésének a) pontja és 440.§-a (1) bekezdésének a) pontja alapján jogegységi eljárás lefolytatása és jogegységi határozat meghozatala indokolt.

A Btk. 275.§-a alkalmazása szempontjából a közokirat fogalmára nézve a Pp. 195.§-ának (1) bekezdése az irányadó.

Ekként okirat az olyan papíralapú vagy elektronikus okirat, amelyet bíróság, közjegyző vagy más hatóság, illetve közigazgatási szerv ügykörén belül a megszabott alakban állított ki, s amely teljesen bizonyítja a benne foglalt intézkedést vagy határozatot, továbbá az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát, úgyszintén az okiratban foglalt nyilatkozat megtételét, valamint annak idejét és módját. Ugyanilyen bizonyító ereje van az olyan okiratnak is, amelyet más jogszabály közokiratnak nyilvánít.

A közforgalmú személyszállítási kedvezményekről szóló 85/2007. (IV.25.) Korm. rendelet 4.§-a értelmében a nyugdíjfolyósító szerv által kiállított "Nyugdíjasok utazási utalványa" olyan okirat,

amely az abban megjelölt személyt a jogszabályban meghatározott számú és mértékű utazási kedvezmény igénybevételére jogosítja fel.

Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóságról szóló 289/2006. (XII.23.) Korm. rendelet 1.§ (1) bekezdéséből kitűnően az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság (ONYF) központi hivatal, amelynek - a 2.§ (1) bekezdése értelmében - igazgatási szervei a regionális nyugdíjbiztosítási igazgatóságok, a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság és a Nyugdíjbiztosítási Jogorvoslati Igazgatóság.

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek az ONYF központi irányítása alatt állnak, s nyugdíj megállapítási, illetve folyósítási feladat- és hatáskörrel rendelkeznek. A központi hivatal pedig a központi államigazgatási szervekről, valamint a kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 72.§-ának (1) bekezdése szerint kormányrendelet által létrehozott, miniszter irányítása alatt működő központi államigazgatási szerv.

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (Tny.) végrehajtásáról rendelkező 168/1997. (X.6.) Korm. rendelet 1. §-ának (1) és (2) bekezdése értelmében a nyugellátás megállapítása során hatósági hatáskörben az illetékes regionális nyugdíjbiztosítási igazgatóság, illetőleg - egyes esetekben - a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság jár el. A nyugellátások folyósításával kapcsolatos feladatokat ez utóbbi szerv látja el. E jogszabályi rendelkezésből azonban nem következik, hogy a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság hatósági hatásköre kizárólag a nyugellátások megállapításával kapcsolatos [168/1997. (X.6.) Korm. rendelet 1.§ (1) bekezdés b) pont és (2) bekezdés b) pont] döntésekre szorítkozik.

A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság, mint közigazgatási szerv ugyanis - egyebek mellett - az ellátás folyósításának megkezdésekor igazolást ad ki a nyugdíjfolyósítási törzsszámról (Tny. 79.§ (1) bekezdés), kiadhat igazolást a folyósított ellátás összegéről, arról, hogy az ellátásban részesülő jogosult-e alanyi jogon közgyógyellátásra, mulasztási bírságot szabhat ki, méltányossági döntést hozhat. Ugyanúgy hatósági hatáskörben ügykörén belül állítja ki az egyedi sorszámmal ellátott "Nyugdíjasok utazási utalványát" is, amely a név, lakcím, törzsszám feltüntetésével tényt igazol, nevezetesen azt tanúsítja közhitelesen, hogy az azon szereplő személy nyugdíjas, s ilyenként az utazási kedvezmény igénybevételére jogosult.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 82.§-ának (2) bekezdése értelmében a hatóság által valamely tény, adat, jogosultság vagy állapot igazolására kiállított okiratot, mindezek más hasonló módon

történő igazolását, valamint a hatósági nyilvántartásba történt bejegyzést határozatnak kell tekinteni.

Az említett utalvány tehát közokirat, melynek nem mond ellent az, hogy azon a kedvezmény igénybevételének tényét (amely értelemszerűen nem közhiteles adat) a közforgalmú közlekedési vállalat alkalmazottja jegyzi fel, továbbá az sem, hogy - nem arcképes okiratról lévén szó - a személyazonosság igazolásához (akárcsak a TAJ-kártya esetében) fényképpel ellátott közokirat felmutatása szükséges. A közokirati minőség szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a "Nyugdíjasok utazási utalványa" megjelenési formáját a jogszabály nem írja elő. A 85/2007. (IV.25.) Korm. rendelet 7.§-ának (1) bekezdésén alapuló "utazási utalvány" viszont értelemszerűen nem köz-, hanem magánokirat, minthogy azt a kibocsátó akkor is munkáltatóként (közalkalmazotti, közszolgálati, szolgálati jogviszony, vagy munkaviszony keretében) állítja ki, ha egyébként hatósági hatáskört gyakorol.

A fentebb kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság büntető, közigazgatási és polgári közös jogegységi tanácsa a jogalkalmazás egységének biztosítása érdekében (Bszi. 27.§) a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, s döntését a Bszi. 32.§-a (4) bekezdése, illetve a Be. 445.§-ának (2) bekezdése értelmében a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Budapest, 2010.július 5.

Dr. Baka András s.k. a jogegységi tanács elnöke, Dr. Akác József s.k. előadó bíró, Dr. Demeter Ferencné s.k. bíró, Dr. Édes Tamás s.k. bíró, Dr. Katona Sándor s.k. bíró, Dr. Kárpáti Zoltán s.k. bíró, Dr. Zanathy János s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági tisztviselő
N-né TH